

HƯỚNG DẪN GIẢNG DẠY MÔN HỌC NĂM HỌC 2023-2024

Môn: ĐỊA LÍ - cấp THCS và THPT

(Kèm theo Công văn số/SGDDĐT-GDTrH ngày2023 của Sở GDĐT về việc Hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ giáo dục trung học năm học 2023-2024)

Thực hiện các yêu cầu chung theo Công văn hướng dẫn thực hiện nhiệm vụ giáo dục trung học năm học 2023-2024 của Sở Giáo dục và Đào tạo (GDĐT), trong đó chú trọng một số nội dung cụ thể sau:

1. Thực hiện nội dung, chương trình giáo dục

a) Lớp 9 và lớp 12:

- Tiếp tục thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông môn Địa lí ban hành kèm theo Quyết định 16/2006/QĐ-BGDĐT ngày 05/5/2006 của Bộ trưởng Bộ GDĐT (Chương trình Địa lí 2006). Căn cứ Khung nội dung dạy học môn Địa lí do Sở GDĐT ban hành¹, tổ chuyên môn xây dựng kế hoạch giáo dục môn học đảm bảo phù hợp với điều kiện tổ chức dạy học của nhà trường, lưu ý bổ trợ các nội dung theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018 để chuẩn bị cho học sinh lớp 9 học lên lớp 10 theo Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

- Tiếp tục lồng ghép thực hiện Chương trình giáo dục địa phương theo Công văn số 144/SGDDĐT-GDTrH ngày 16/2/2017 của Sở GDĐT về thực hiện nội dung Giáo dục địa phương tỉnh Nam Định từ năm học 2016-2017.

b) Lớp 6, lớp 7, lớp 8 và lớp 10, lớp 11:

Thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông môn Địa lí ban hành tại Thông tư 32/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 của Bộ GDĐT (Chương trình Địa lí 2018); căn cứ Khung kế hoạch dạy học môn Địa lí do Sở GDĐT ban hành², tổ chuyên môn xây dựng kế hoạch giáo dục môn học đảm bảo phù hợp với điều kiện tổ chức dạy học của nhà trường.

c) Tiếp tục thực hiện hiệu quả việc tích hợp, lồng ghép nội dung giáo dục đạo đức, lối sống, kỹ năng sống trong chương trình môn học bao gồm: học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; nội dung pháp luật về phòng, chống tham nhũng và đạo đức liêm chính; giáo dục chủ quyền quốc gia về biên giới, biển đảo, quốc phòng và an ninh; giáo dục sử dụng năng lượng tiết kiệm và hiệu quả; giáo dục bảo vệ môi trường, đa dạng sinh học và bảo tồn thiên nhiên; giáo dục thông qua di sản; giáo dục ứng phó với biến đổi khí hậu, phòng tránh và giảm nhẹ thiên tai; giáo dục an toàn giao thông; giáo dục tăng cường năng lực số, chuyển đổi số và các nội dung giáo dục lồng ghép phù hợp khác theo quy định. Chú ý cập nhật những kiến thức, số liệu, thông tin mới thay thế cho những thông tin cũ, lạc hậu (đối với lớp 9 và lớp 12)...

¹ Khung kế hoạch dạy học môn Địa lí cấp THCS và THPT từ năm học 2020-2021 ban hành kèm theo Công văn số 1360/SGDDĐT-GDTrH ngày 15/9/2020 của Sở GDĐT.

² Khung kế hoạch dạy học môn Địa lí cấp THCS và THPT kèm theo Công văn số 1194/SGDDĐT-GDTrH ngày 16/8/2021, Công văn số 1398/SGDDĐT-GDTrH ngày 06/9/2022 và Công văn số/SGDDĐT-GDTrH ngày2023

2. Thực hiện hiệu quả các phương pháp và hình thức dạy học

- Xây dựng kế hoạch bài dạy (giáo án) bảo đảm các yêu cầu về phương pháp dạy học, kĩ thuật dạy học, kiểm tra, đánh giá, thiết bị dạy học và học liệu, nhằm phát triển phẩm chất, năng lực của học sinh trong quá trình dạy học; việc xây dựng kế hoạch bài dạy bảo đảm đủ thời gian để học sinh thực hiện nhiệm vụ học tập đã đặt ra, tránh việc áp dụng hình thức, khuôn mẫu trong việc xây dựng kế hoạch bài dạy. Tiến trình dạy học mỗi bài học được xây dựng thành các hoạt động học với mục tiêu, nội dung, sản phẩm học tập cụ thể mà học sinh phải hoàn thành, cách thức thực hiện linh hoạt để tổ chức dạy học phát huy tính tự học, chủ động, sáng tạo của học sinh.

- Giáo viên tích cực đổi mới PPDH, tăng cường vận dụng các PPDH, KTDH tích cực qua từng hoạt động dạy học; chú ý giáo viên là người tổ chức hướng dẫn, tạo môi trường học tập thân thiện; học sinh chủ động, tích cực, sáng tạo trong các hoạt động học tập; tăng cường các hoạt động trải nghiệm, gắn bài học với thực tiễn địa phương, đất nước, thế giới...;

- Thực hiện các hình thức tổ chức dạy học một cách đa dạng và linh hoạt, kết hợp hình thức dạy học cá nhân, theo nhóm, trên lớp, ngoài lớp, tham quan, thực địa, khảo sát địa phương, hệ thống hóa thông tin, trò chơi,....;

- Chú trọng tổ chức, hướng dẫn, tạo điều kiện để học sinh tự học, tự tìm tòi, khám phá, khai thác và làm chủ kiến thức từ các phương tiện dạy học địa lí như bản đồ, atlas, tranh ảnh, video, mô hình, các dụng cụ quan trắc, tài liệu, tư liệu... Khuyến khích, tạo điều kiện cho học sinh khai thác thông tin từ Internet để phục vụ học tập; rèn luyện cho học sinh kĩ năng tự học, kĩ năng xử lí, trình bày thông tin địa lí bằng công nghệ thông tin và truyền thông...; tăng cường tự làm các thiết bị với việc ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông (lập các trang website học tập, xây dựng hệ thống bài tập, bài thực hành, đề kiểm tra bằng các phần mềm thông dụng, thích hợp, xây dựng các video clip giới thiệu sự vật, hiện tượng địa lí...) trong giảng dạy.

3. Thực hiện kiểm tra, đánh giá

- Thực hiện việc đánh giá học sinh trung học cơ sở và học sinh trung học phổ thông theo quy định; xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá phù hợp với kế hoạch dạy học; không kiểm tra, đánh giá vượt quá yêu cầu cần đạt hoặc mức độ cần đạt của chương trình giáo dục phổ thông; không kiểm tra, đánh giá đối với các nội dung tinh giản theo hướng dẫn của Bộ GDĐT.

- Chú ý xây dựng đề thi, đề kiểm tra theo ma trận, đặc tả đề, đảm bảo tính chính xác, phân hoá tốt, tạo cơ hội cho học sinh phát huy sáng tạo, cá tính trong cách suy nghĩ, trình bày vấn đề. Tăng cường sử dụng câu hỏi/đề mở, thảo luận thống nhất trong tổ/nhóm việc xây dựng hướng dẫn chấm “mở” đảm bảo dễ chấm, đánh giá công bằng, chính xác năng lực học sinh.

- Đa dạng hóa các hình thức đánh giá, tăng cường đánh giá thường xuyên đối với tất cả học sinh bằng các hình thức khác nhau. Kết hợp việc đánh giá của giáo viên với việc tự đánh giá và đánh giá lẫn nhau của học sinh.

- Kết quả giáo dục được đánh giá bằng các hình thức định tính và định lượng thông qua đánh giá thường xuyên, định kì, trên cơ sở đó tổng hợp kết quả đánh giá chung về phẩm chất, năng lực và sự tiến bộ của học sinh.

- Việc kiểm tra, đánh giá: Đối với lớp 9 và lớp 12 thực hiện theo Thông tư số 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12/12/2011 của Bộ trưởng Bộ GDĐT ban hành Quy chế đánh giá, xếp loại học sinh trung học cơ sở và học sinh trung học phổ thông và Thông tư số 26/2020/TT-BGDĐT ngày 26/8/2020 của Bộ trưởng BGDĐT sửa đổi, bổ sung một số điều của Quy chế đánh giá, xếp loại trung học cơ sở và HS trung học phổ thông ban hành kèm theo Thông tư số 58/2011/TT-BGDĐT ngày 12/12/2011 của Bộ trưởng Bộ GDĐT; Lớp 6, lớp 7, lớp 8, lớp 10 và lớp 11 thực hiện đánh giá theo Thông tư số 22/2021/TT-BGDĐT ngày 20/7/2021 của Bộ trưởng Bộ GDĐT Quy định về đánh giá học sinh trung học cơ sở và học sinh trung học phổ thông.

- Chuẩn bị tốt các điều kiện để sẵn sàng thực hiện kiểm tra, đánh giá theo hình thức trực tuyến theo quy định, bảo đảm chất lượng, chính xác, hiệu quả, công bằng, khách quan, trung thực; đánh giá đúng năng lực của học sinh.

4. Sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn

- Xây dựng kế hoạch sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn cụ thể, chi tiết, khoa học thể hiện rõ chỉ tiêu, giải pháp của từng nhiệm vụ cụ thể; kế hoạch sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn thiết thực, không hình thức, giảm các thủ tục hành chính, thực sự có ý nghĩa trong công tác bồi dưỡng đội ngũ tại chỗ; bám sát các công văn chỉ đạo của cấp trên;

- Đổi mới việc sinh hoạt tổ chuyên môn theo hướng tăng cường giúp đỡ vì sự tiến bộ của các thành viên trong tổ thông qua trao đổi, thảo luận. Sinh hoạt tổ/nhóm chuyên môn cần tập trung vào các nội dung chủ yếu như: Phân tích bài học minh họa, các chuyên đề, chủ đề dạy học tích hợp liên môn theo định hướng phát triển năng lực và phẩm chất của học sinh; xây dựng kế hoạch và tổ chức các hoạt động trải nghiệm sáng tạo của bộ môn; phân tích, đánh giá về chất lượng đề thi, kiểm tra định kì, phân tích kết quả làm bài của học sinh, đánh giá rút kinh nghiệm về giảng dạy, kiểm tra; trao đổi, thảo luận về các PPDH, KTDH tích cực, phương pháp hướng dẫn học sinh tự học ... Chú ý nghiên cứu kỹ 3 nội dung và 12 tiêu chí đánh giá bài giảng trong Công văn số 5555/BGDĐT-GDTrH ngày 8/10/2014 của Bộ GDĐT về việc hướng dẫn sinh hoạt chuyên môn về đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá;

5. Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện

- Dạy học đại trà: Chú ý nâng cao hiệu quả dạy học trên lớp theo hướng phát triển năng lực, phẩm chất người học. Dạy học phân hóa đối tượng, quan tâm phụ đạo học sinh yếu, kém, bồi dưỡng học sinh giỏi.

- Dạy học môn chuyên: Đảm bảo mục tiêu chương trình Địa lí cơ bản, kết hợp Chương trình Địa lí chuyên sâu (Tài liệu nội dung dạy học chuyên sâu môn Địa lí - Bộ GDĐT ban hành 2019 đối với lớp 11 và lớp 12) và thực hiện theo hướng dẫn tại Công văn số 4171/BGDĐT-GDTrH ngày 26/8/2022 của Bộ GDĐT về việc hướng dẫn nội dung dạy học các môn chuyên cấp THPT, góp phần hình thành các

phẩm chất chủ yếu và năng lực chung, năng lực đặc thù ở mức độ cao, phù hợp với sở thích, năng lực của học sinh chuyên.

- Ôn thi vào 10: Nâng cao hiệu quả dạy học, hướng dẫn học sinh tự học, nắm chắc kiến thức cơ bản ngay trên lớp; nội dung kiến thức trong chương trình cần cập nhật, bổ sung đảm bảo tính thời sự, gắn liền với thực tiễn địa phương.

- Ôn thi tốt nghiệp THPT: Theo kế hoạch của Bộ GDĐT, song đảm bảo chắc kiến thức, kỹ năng cơ bản.

- Công tác bồi dưỡng học sinh giỏi:

+ Bồi dưỡng học sinh giỏi lớp 12: Theo định hướng thi tốt nghiệp THPT của Bộ GDĐT năm 2024.

+ Bồi dưỡng học sinh giỏi lớp 9: Các trường cần có kế hoạch ôn tập cụ thể, chú ý hướng dẫn học sinh biết hệ thống hóa nội dung kiến thức, nắm vững kiến thức cơ bản, tăng cường thực hành, ứng dụng thực tiễn, rèn kỹ năng vận dụng tri thức địa lí vào việc tìm hiểu và giải quyết ở mức độ nhất định một số vấn đề của thực tiễn, liên hệ với thực tiễn của địa phương; tăng cường hướng dẫn năng lực tự học, tự đánh giá, đánh giá lẫn nhau của học sinh; nội dung nâng cao và mở rộng trên kiến thức cơ bản của chương trình phổ thông dành cho các khối lớp ;

+ Thi học sinh giỏi quốc gia: Đánh giá rút kinh nghiệm kịp thời về các giải pháp đã áp dụng trong các năm học trước để tiếp tục phát huy những bài học kinh nghiệm quý, mạnh dạn đổi mới PPDH và KTĐG nhằm tăng số lượng và nâng cao hơn nữa chất lượng giải quốc gia. Huy động tối đa nguồn lực giáo viên giỏi các trường trong tỉnh tham gia dạy các chuyên đề cho đội tuyển, phát huy thế mạnh của từng thành viên trong nhà trường, tranh thủ các buổi mời giáo sư bồi dưỡng đội tuyển để dự giờ, học hỏi, nâng cao trình độ chuyên môn.

- Tiếp tục xây dựng ngân hàng câu hỏi, bài tập, ngân hàng đề thi các loại và tập hợp các nguồn tư liệu theo từng chuyên đề, từng khối lớp.

- Tăng cường dự giờ học hỏi đồng nghiệp, ghi sổ dự giờ theo tiến trình tổ chức dạy-học (Chú ý học tập về phương pháp, kỹ thuật tổ chức dạy học, học liệu, hoạt động của giáo viên, học sinh... ; không ghi cấu trúc bài học).

Lưu ý : Trong quá trình triển khai thực hiện, có những băn khoăn, thắc mắc liên hệ Đ/c Vũ Thị Mai Huế - chuyên viên Phòng Giáo dục Trung học, Sở GDĐT, ĐT: 0912807701, email : linhtrangvu@gmail.com.

6. Xây dựng kế hoạch giáo dục của tổ/nhóm chuyên môn và cá nhân

a) Lớp 9 và lớp 12: Xây dựng kế hoạch dạy học và giáo dục của tổ chuyên môn; kế hoạch giáo dục và kế hoạch bài dạy (giáo án) của giáo viên theo hình thức thống nhất từ các năm học trước. Khuyến khích xây dựng các loại Kế hoạch như các lớp 6, 7, 8, 10,11.

b) Lớp 6, lớp 7, lớp 8, lớp 10 và lớp 11: Mẫu Kế hoạch dạy học các môn học; Kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục; Kế hoạch giáo dục của giáo viên; Kế hoạch bài dạy (giáo án) tham khảo *Phụ lục 3,4,5,6* của Công văn số 367/SGDDT-GDTrH ngày 23/3/2021 của Sở GDĐT về việc xây dựng và tổ chức

thực hiện kế hoạch của nhà trường. Mẫu Kế hoạch bài dạy (giáo án) gửi kèm *Phụ lục* dưới đây.

Phụ lục:

KẾ HOẠCH BÀI DẠY/GIÁO ÁN

Trường.....

Họ và tên giáo viên:

Tổ

.....

TÊN BÀI DẠY:

Môn học/Hoạt động giáo dục:; lớp:.....

Thời gian thực hiện: (số tiết)

Ngày soạn:.....

I. Mục tiêu

1. Năng lực:

a) Năng lực chung

b) Năng lực đặc thù:

+ Năng lực nhận thức khoa học địa lí

+ Năng lực tìm hiểu địa lí

+ Năng lực vận dụng kiến thức, kĩ năng Địa lí vào cuộc sống

Nêu cụ thể yêu cầu học sinh **làm được gì** (biểu hiện cụ thể của năng lực chung và năng lực đặc thù môn học cần phát triển) trong hoạt động học để **chiếm lĩnh** và **vận dụng** kiến thức theo yêu cầu **cần đạt của chương trình môn học**.

2. Phẩm chất

II. Thiết bị dạy học và học liệu

1. Thiết bị, CNTT (tích cực ứng dụng CNTT vào các hoạt động DH)

2. Học liệu

III. Tiến trình bài dạy

1. Hoạt động 1: Mở đầu/Khởi động/Đặt vấn đề (thời gian...)

a. Mục tiêu (tạo hứng thú, tái hiện kiến thức cũ, tạo tình huống có vấn đề ...)

b. Nội dung (nhiệm vụ hoạt động: Sử dụng học liệu, thiết bị, PPDH, KTDH ... làm gì? để đạt mục tiêu của hoạt động).

c. Sản phẩm: Sản phẩm của học sinh cần đạt là gì (hoàn thiện phiếu học tập, sản phẩm của nhiệm vụ hoạt động...)

d. Tổ chức thực hiện (phù hợp với học liệu, PPDH, KTDH, PPKTĐG...)

- Bước 1: Chuyên giao nhiệm vụ (Giáo viên giao nhiệm vụ rõ ràng, hấp dẫn; HS tiếp nhận nhiệm vụ hứng thú...).

- Bước 2: Hs thực hiện nhiệm vụ (cá nhân/theo nhóm/theo cặp...). GV quan sát, giúp đỡ, ghi chép thông tin....

- Bước 3: Tổ chức cho HS báo cáo, đánh giá kết quả học tập.... (chú ý sử dụng các phương pháp và công cụ kiểm tra đánh giá phù hợp).

- Bước 4: Chuẩn hóa kiến thức (có thể đóng khung kiến thức chuẩn theo yêu cầu cần đạt trong chương trình)

2. Hoạt động hình thành kiến thức (*trình bày các bước tương tự HĐ1*)

3. Hoạt động luyện tập (*trình bày các bước tương tự HĐ1*)

4. Hoạt động vận dụng (*trình bày các bước tương tự HĐ1*)

IV. Rút kinh nghiệm sau bài dạy: ghi lại những vấn đề cần thay đổi (nguồn học liệu, thiết bị, phương pháp, cách thức tổ chức...) cho bài dạy hiệu quả hơn.